

Asia: VN/4655/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain ja asiakastietolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne koskien potilastietojen käsittelyyn liittyvää käyttöoikeussäätelyn muutosta (asiakastietolain 9 §:n muutos)

-

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 13 §:n täsmentämistä

-

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 14 §:n täsmentämistä?

-

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 24 §:n täsmentämistä

-

Pidätekö kannatettavana, että käyttöoikeussäätelyä muutetaan siten, että mahdollistetaan käsittely myös tässä ehdotuksessa mainituissa tehtävissä?

-

Selkeyttääkö esitys mielestänne potilastietojen käsittelyä tässä ehdotuksessa tarkoitetuissa terveydenhuollon palveluissa?

-

Edellyttäisikö ennakoidun terveydenhuollon palvelujen järjestäminen esityksessä tarkoitettulla tavalla automaattisesta päätöksenteosta säätämistä?

-

Miten ehdotettu sääntely sopii mielestänne yhteen voimassaolevan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun asetuksen (457/2024) soveltamisen kanssa?

-

Tulisiko sääntelyssä olla jotain muita EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen tarkoittamia suojatoimenpiteitä rekisteröidyn oikeuksien turvaamiseksi?

-

Onko potilaan oikeudet huomioitu esityksessä mielestänne tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Tulisiko potilaan itsemääräämisoikeus turvata esimerkiksi ennakoivan terveydenhuollon palveluihin liittyvällä erillisellä kielto-oikeudella?

-

Huomioiko esitys mielestänne riittävästi teknologiaa kehittävien yritysten näkökulman?

-

Kannustaako esitys hyvinvointialueita ottamaan käyttöön ennakoivia ja ennaltaehkäiseviä palveluja myös teknologian ja potilastietojen analyysin tukemana?

-

Muut kommenttinne koskien esitystä:

Viite: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain ja asiakastietolain muuttamisesta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/4655/2024

Asia: Vanhusasiavaltuutetun lausunto, VAV/27/2025

Vanhusasiavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen, jonka lakisääteisenä tehtävänä on edistää ikääntyneiden asemaa ja heidän oikeuksiensa toteutumista. Osa tehtävää on seurata lainsäädännön kehittämistä ja toimeenpanoa sekä yhteiskunnallista päätöksentekoa ja arvioida niiden vaikutuksia ikääntyneisiin.

Vanhusasiavaltuutettu pitää kannatettavana painopisteen siirtämistä sosiaali- ja terveyspalveluissa kohti ennaltaehkäiseviä palveluita ja varhaisempaa tukea.

Ehdotetulla sääntelyllä on tarkoitus selventää ja täsmentää seurantoihin ja terveystarkastuksiin liittyvää potilastietojen käsittelyn kokonaisuutta. Hyvinvointialueilla olisi mahdollista potilastietoja analysoimalla havaita asukkaidensa varhaisia terveysongelmia ja tunnistaa potilaita, joiden hoito ei vastaa suosituksia.

Ikääntyneillä ja erityisesti kaikista vanhimmillä ikäluokilla on usein monia pitkäaikaissairauksia ja lääkityksiä. Heillä on myös kohonnut riski erilaisiin toimintakyvyn vajeisiin esimerkiksi sairaalahoidon, elintapojen tai sairauden vuoksi. He todennäköisesti hyötyisivät käytännöistä, joissa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset aktiivisesti tarjoaisivat kohdennettuja ennaltaehkäiseviä palveluita. Ikääntyneiden joukossa on myös paljon niitä, jotka eivät itse välttämättä osaa tai ymmärrä aktiivisesti hakeutua avun piiriin.

Koska muistisairaudet ovat yksi merkittävimpiä syitä sille, että iäkkäät ihmiset tarvitsevat päivittäisessä elämässään paljon apua ja tukea, on vanhusasiavaltuutetun näkökulmasta välttämätöntä tehdä kaikki voitava erityisesti näiden sairauksien riskien vähentämiseksi. Tutkimusnäyttöön perustuvalla FINGER-elintapaohjauksella voidaan ehkäistä toimintakyvyn laskua ja sairastavuutta sekä niihin liittyviä kustannuksia (esim. Wimo ym. 2023). Samalla pienenevät monien muiden kansansairauksien riskit.

Helsingissä 16.6.2025

Päivi Topo, vanhusasiavaltuutettu

Vilhelmiina Lehto-Niskala, erityisasiantuntija

Lähteet

Wimo Anders, Handels Ron, Antikainen Riitta ym. Dementia prevention: The potential long-term cost-effectiveness of the FINGER prevention program. *Alzheimer's & Dementia*. 2023; 19: 999–1008. DOI: 10.1002/alz.12698

Lehto-Niskala Vilhelmiina
Vanhusasiavaltuutettu